

Een wonderlijke cursus, gloednieuwe therapievorm of beproefd programma. Dat willen we ook wel eens meemaken. Een Onkruidmedewerker stort zich erin. Cathelijne Esser bindt de strijd aan met haar camera-angst.

Powershoot:

‘Ze vraagt me zelfs niet één keer te lachen’

Een geforceerde tandpastalach. Een vreemde oogopslag. Die spitse neus. Ik sta zelden leuk op foto's, dus word ik niet graag gefotografeerd. Vandaag verzamel ik alle moed en geef me in de Hortus Botanicus in Amsterdam over aan een Powershoot van fotografe Petra van Vliet.

BN'ers lijken altijd mooi op foto's te staan. Zijn die dus collectief fotogeniek? Welnee. Ze zijn ontspannen voor de camera omdat ze zó vaak vereeuwigd worden dat een camera meer of minder ze niet meer opvalt.

Nader bekeken valt het trouwens best tegen hoe mooi BN'ers vereeuwigd zijn. Meestal is het een leeg gezicht dat je toelacht. Geen ik-gun-je-eeenkijkje-in-mijn-ziel-blik, maar een blik van kijk-mijnou-even.

Liefst sta ik stralend en met een charmante expressie op de foto. Maar het is altijd schrikken als ik mezelf terugzie. Fotografen zijn daarom niet mijn beste vrienden. Ik duik weg als er zo'n teleurstellingveroorzaker in de buurt is. Het gaat net als in een sprookje: de ene na de andere held probeert de prinses te portretteren, maar ze vindt de foto's nooit mooi genoeg.

Een fotograaf moet me dus vangen als ik het niet in de gaten heb. Net als in sprookjes een onmogelijke opgave, want ik heb het altijd in de gaten.

Vandaag heb ik geluk en ben ik het object van maar liefst twee klikklakkende engerds: helden Petra van Vliet en Onkruidfotograaf Liesbeth Ruysink gaan een poging wagen. Ik onderga een speciale fotoshoot waarbij Petra met hulp van de

camera innerlijke en uiterlijke onzekerheden aan het licht brengt: een Powershoot. Haar motto: seeing beyond seeing; beter leren kijken. In dit geval naar jezelf, door het oog van iemand anders. Zodat je al je verschillende kanten eens kunt zien.

Voor Petra is het de eerste keer dat ze op de gevoelige plaat wordt gezet terwijl ze aan het werk is. Met óók nog een journalist erbij. Dat vindt ze spannend. Mooi! De stand Petra - Cathelijne is 1-1.

Ik heb mijn huiswerk meegenomen en laat het aan Petra zien. Ze gaf me opdracht portretfoto's te zoeken die ik mooi vind. Het zijn cd-covers van de zangeressen Norah Jones en Sarah Tavares, een achterflapfoto van schrijfster Doris Lessing en een magazineportret van choreografe Keren Levi.

Norah Jones kijkt naar buiten, we zien haar van opzij, er valt licht op haar gezicht. Sara Tavares kijkt lachend naar beneden, alsof ze een blik werpt op haar bladmuziek. Doris Lessing laat haar hoofd op haar handen steunen en kijkt met serieuze maar liefdevolle blik naar iets dat zich rechts van haar bevindt. Keren Levi laat de vingertoppen van beide handen elkaar raken en heeft haar ogen naar rechts gedraaid, alsof ze

nadenkt over het antwoord op een vraag van de journalist.

Waarom ik deze foto's koos? Het zijn allemaal foto's met een verhaal. Er gebeurt daar iets, maar wij zien alleen de reactie van de modellen. Dat vind ik spannend om te zien.

Waarom heb ik geen foto's gekozen van mensen die recht in de lens kijken?

'Dat zegt iets over jou', zegt Liesbeth, die mij al wat langer kent. 'Ik ken jou als een sensitief mens. Misschien komen zulke foto's te direct bij je binnen, en sluit je je daarvoor onbewust af, om jezelf te beschermen.'

Zou goed kunnen. Een model dat je aankijkt vanaf het papier geeft mij hetzelfde gevoel als een levend persoon die me aankijkt. Hoeveel seconden houd je dat vol?

Maar er is nog een andere reden waarom ik zulke foto's meestal niet mooi vind. Portretten van mensen die recht in de camera kijken, zijn vaak leeg. Je ziet een masker. Dat was het geval bij de portretten van veel BN'ers die ik op internet zag. In het driedimensionale leven vind ik mensen het mooist als ze hun masker afgezet hebben, als ze zichzelf durven zijn. Dat is op foto's niet anders.

Na de acclimatiseringskoffie lopen we naar de palmenkas. De eerste foto's die Petra gaat maken zijn bedoeld om mij aan de camera te laten wennen en de camera in te stellen. 'Je kunt het beste de hele tijd blijven bewegen, dan verval je niet in een statische pose'. En ze heeft nog een ademhalingsstip. 'Een lege blik ontstaat als hoofd en hart gescheiden zijn. Mensen zitten dan teveel in hun hoofd terwijl ze gefotografeerd worden. Ze staan in de denkstand: doe ik het wel goed? Ziet 't er mooi uit? Het helpt te visualiseren dat je ademhaalt vanuit je hart. Dan ga je vanzelf uit je hoofd.'

Daar kan ik wel iets mee.

'Als je ergens naar kijkt, zie dan ook écht het object waar je naar kijkt. Dan voorkom je dat je gaat staren of een lege blik hebt.'

Ik kijk naar een boom die achter Petra staat. Hij heeft een stam die tot aan het glazen dak reikt en bedekt is met stevige doornen. Alleen bovenin groeien twee dunne takken waaraan enkele kleine blaadjes zitten. Ik vertel Petra wat

ik zie. Nieuwsgierig geworden draait ze zich om. 'Die boom is mij hier nog nooit opgevallen!'

Tot nu toe vind ik het allemaal best. Genoeg te zien hier. Zolang ik maar niet in de camera hoeft te kijken. Er staat een koloniale houten vitrinekast waarin voorwerpen zijn uitgesteld.

Een groot slakkenhuisfossiel, een vrolijk gekleurd Maria-altaar uit Zuid-Amerika en een onherkenbaar beestje op sterk water.

'Kijk eens hier?' vraagt Petra.

Ik draai mijn hoofd van de kast naar Petra en kijk in een rond zwart glimmend vlak.

Daar is-ie dan.

Ik prent mezelf snel in dat ik niet naar een glazen gat kijk, maar naar het oog van Petra. Dat helpt, al vergt het wel wat inlevingsvermogen.

'Adem je nog wel?' vraagt Petra.

Ik adem nog maar eens diep en verander mijn houding.

'Hoe gaat 't?'

Het gaat goed. Al is dat ongemakkelijke gevoel nog niet helemaal weg.

'Je hebt een hele mooie kaaklijn', zegt Petra terwijl ze door de camera naar me kijkt.

We lopen naar de drieklimatenkas, waar een tropisch, subtropisch en woestijnklimaat is nagebouwd. Petra's lens beslaat prompt. Liesbeth stelt zich als een paparazzo onopvallend tussen de palmladeren op; ik zie er de humor wel van in.

'Neem de omgeving even in je op', zegt Petra, 'probeer hier te zijn'.

We nemen de stalen wenteltrap naar boven en gaan op het metalen balkon staan dat uitkijkt over de palmtoppen. Ik adem een keer bewust en kijk wat ik zie. Petra's toestel klikt gewoon door. Ik voel me inmiddels erg op mijn gemak. 'Weet je dat je heel fotogeniek bent?' vraagt Petra. 'Heeft iemand dat wel eens tegen je gezegd?'

Huh? Ik fotogeniek?! Nee, dat heeft nog nooit iemand gezegd. En wat maakt mij dan fotogeniek?

'Dat heeft voor een deel met je uiterlijk te maken, maar het komt vooral doordat je jezelf bent, je durft kwetsbaar te zijn. Jouw uitstraling is heel transparant, je huid heeft zelfs iets doorzichtigs. Ga eens voor dat palmsblad staan, dan krijg ik die mooi op de achtergrond.'

Ik leun met mijn ellebogen over de railing en kijk naar beneden. Klikklak. 'Dit is een hele mooie!' verklapt Petra.

We lopen naar een hoek in de kas waar een bank staat.

'Kan je eens op een comfortabele manier gaan zitten?'

Ik leg mijn benen op de bank en maak van de gelegenheid gebruik een paar aantekeningen te maken. Petra klikt ondertussen gewoon door. Ze corrigeert geen haarlok of houding, vraagt me zelfs niet één keer te lachen. Deze hele sessie niet. Het voelt alsof de regie in mijn handen is, waardoor ik gemakkelijk in mijn natuurlijke doen kan blijven.

Petra wil ook nog een paar foto's buiten maken. Er ligt een laagje wit op de bomen en struiken. 'Kan je op dat bankje gaan staan?' Petra haalt demonstratief adem.

Oja, ademhalen. Ik sla mijn sjaal wat dichter om me heen.

Petra lacht naar me terwijl ze door de camera gluurt. Ik kan niet anders dan oprecht teruglachen terwijl ik recht in de lens kijk.

Drie dagen later ligt er een dvd in mijn brievenbus. Er staan zo'n 250 foto's op. 'Ik gooi alleen de technisch mislukte foto's weg, ik wil je zoveel mogelijk foto's laten zien zodat je een gevarieerd beeld van jezelf krijgt,' motiveert Petra het enorme aantal. Het zijn foto's waarop de sfeer, het licht, de compositie en mijn expressie totaal verschillend zijn. Er zitten veel verhalende foto's tussen, maar ook een aantal 'lege'. Ben ik blijkbaar toch een paar keer

afgedwaald naar mijn hoofd. Op veel foto's sta ik lachend. Maar wel oprecht. En het valt me op dat die spitse neus mijn gezicht nou juist zo karakteristiek maakt. Die is helemaal niet lelijk!

De camera is een instrument dat mensen leert om te zien zonder camera, zei fotografe Dorothy Lange (1895-1965). Het is waar, natuurlijk.

En de volgende keer dat er een fotografieheld in mijn ooghoeken verschijnt? Dan weet ik hoe ik me moet voelen en wat ik kan doen om natureel vereeuwigd te worden. ●

<<< www.petravanvliet.nl >>>

